

Macrostabilitatea, creșterea economică și dezvoltarea

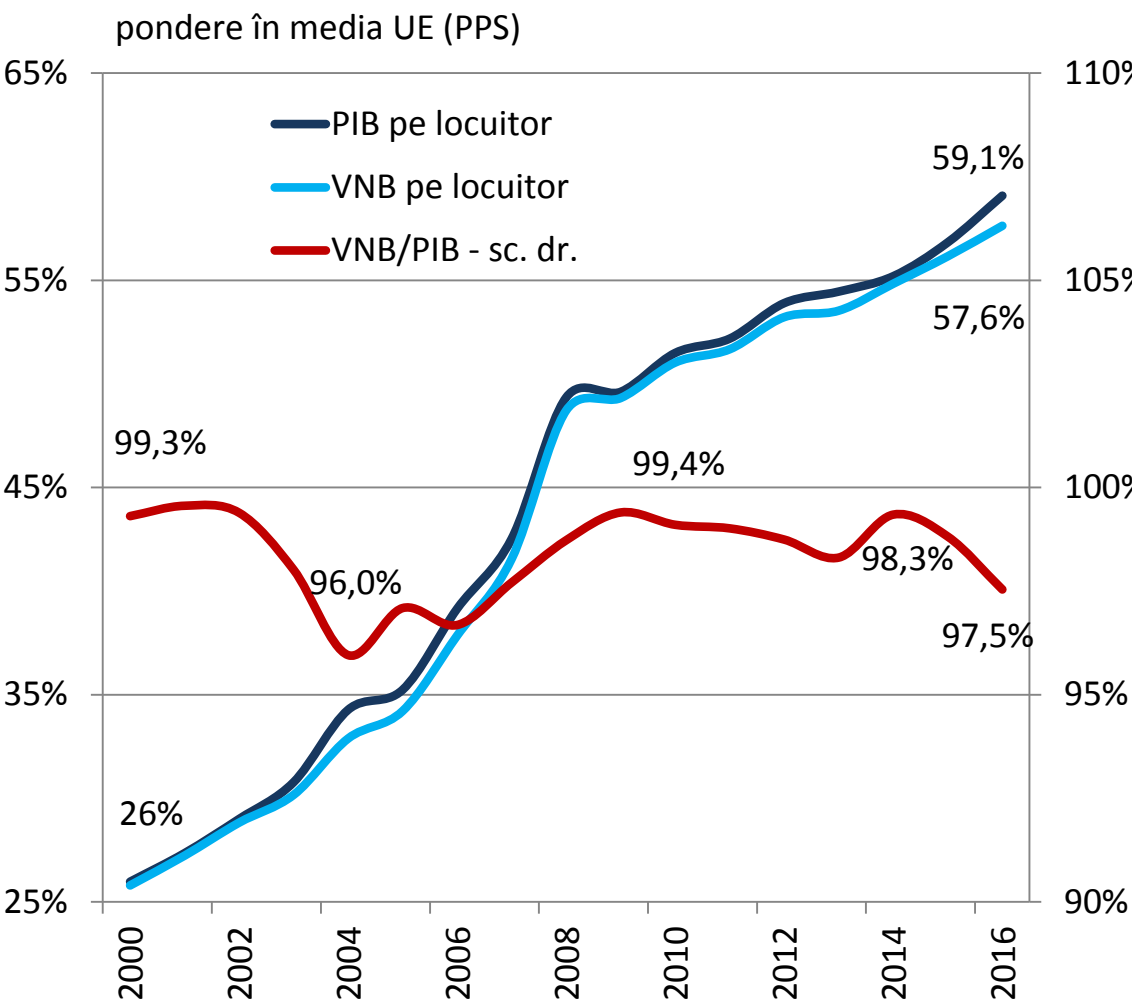
Florin GEORGESCU
Prim-viceguvernator

Conferința *Measuring Development in Turbulent Times*

Necesitatea cuantificării cât mai exacte a dezvoltării economico-sociale

- Este utilă folosirea indicatorului macroeconomic *produs intern brut pe locuitor la paritatea puterii de cumpărare*, dar acesta se impune a fi examinat prin prisma:
 - 1) Soldului fluxurilor de venituri în raport cu străinătatea → evaluare mai precisă în funcție de venitul național brut
 - 2) Modul de repartizare a veniturii național brut în cadrul fazelor:
 - a) Distribuția primară dintre muncă și capital
 - b) Redistribuția prin intermediul bugetului general consolidat
- Acest tip de analiză este necesară pentru a evalua modul cum produsul intern brut, creat la nivelul societății, conduce la sporirea puterii de cumpărare a cetățenilor și la îmbunătățirea serviciilor publice, îndeosebi a sistemelor de sănătate, educație, precum și a infrastructurii

Decalajul economic față de țările din Uniunea Europeană s-a redus, însă raportul dintre venitul național brut și PIB s-a deteriorat

- În ultimii 17 ani, în România, **convergența în termenii PIB pe locuitor (PPS) a cumulat 33 pp** (de la 26% din media UE în anul 2000 la 59% din media UE în anul 2016)
- **Dar raportul dintre venitul național brut, care reprezintă valoarea adăugată obținută de români în țară și străinătate, și PIB, care exprimă valoarea adăugată brută obținută în țară de români și străini, a scăzut cu 1,8 pp, de la 99,3% în anul 2000, la 97,5% în anul 2016 (diferența în valori absolute dintre PIB și VNB a sporit cu 4,8 mld. euro)**
 - În condițiile deschiderii accentuate către piața externă, s-a înrăutățit competitivitatea economiei autohtone, din cauza volumului insuficient și al calității relativ slabe a capitalului (român și străin)

Sursa: Ameco, calcule proprii

În faza distribuirii, munca este mai slab remunerată în raport cu capitalul în România, atât comparativ cu principalele economii dezvoltate, cât și față de fostele state socialiste

Ponderea remunerării muncii în	România		Germania		Franța		SUA		Bulgaria		Polonia	
	2000	2016	2000	2016	2000	2016	2000	2014	2000	2016	2000	2016
Produsul intern brut	39%	33%	53%	51%	51%	52%	57%	53%	36%	42%	41%	38%
Venitul național net	50%	42%	64%	60%	58%	62%	66%	55%	41%	49%	48%	44%
Valoarea adăugată netă (VAN)	56%	46%	72%	70%	68%	73%	73%	61%	49%	59%	55%	49%

Sursa: Ameco, calcule proprii

- **În România, partea ce revine muncii, s-a diminuat semnificativ atât ca pondere în PIB, cât și în VNN și VAN comparativ cu anii 2000**
 - Acest parametru se află la un nivel substanțial mai scăzut decât în țările dezvoltate (Germania, Franța, Marea Britanie și SUA) și are valori mai reduse comparativ și cu fostele state socialiste, de exemplu Polonia și Bulgaria
-
- **Concomitent s-a manifestat precarizarea muncii, reflectată prin:**
 - 1) instabilitate – nesiguranță în ce privește continuitatea muncii;
 - 2) lipsa controlului individual sau colectiv asupra condițiilor de muncă, remunerării, programului de lucru etc.;
 - 3) protecția insuficientă împotriva abuzurilor la locul de muncă (practici discriminatorii, concediere abuzivă etc.), precum și un nivel insuficient de protecție socială (acces la pensie, servicii de sănătate, ajutor de șomaj etc.);
 - 4) nesiguranță în ce privește remunerarea muncii – venit insuficient, neregulat etc. (Guga, 2016)

Faza de redistribuire prezintă multe disfuncționalități

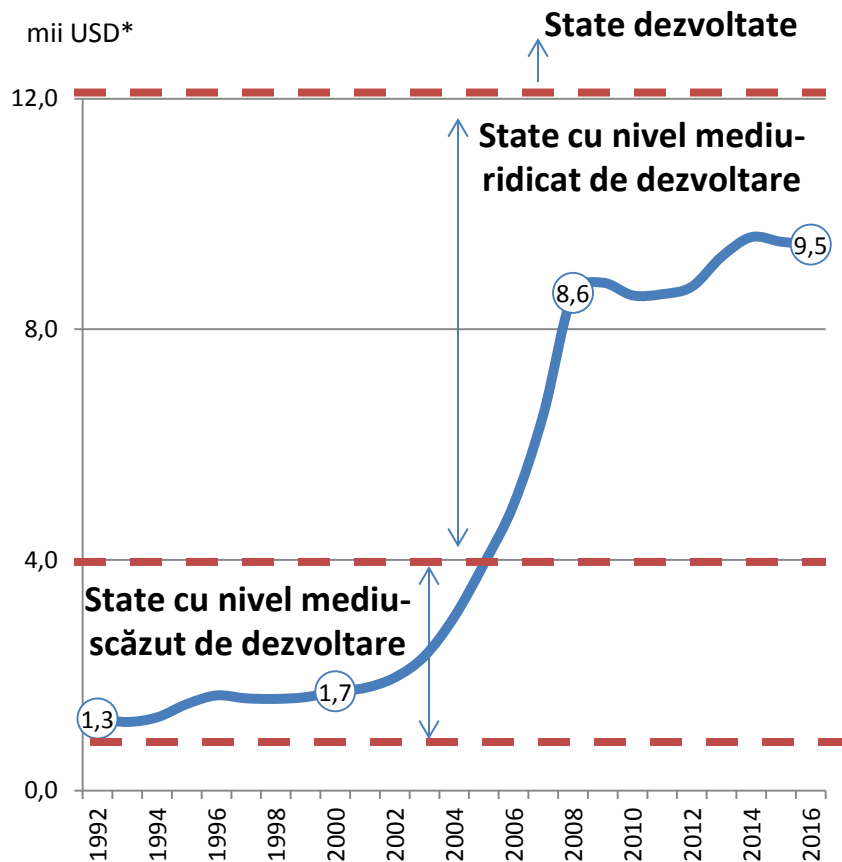
- **Gradul de colectare a veniturilor bugetare este relativ redus pe fondul indisciplinei financiare și evaziunii fiscale**
- **Utilizarea fondurilor bugetare colectate se realizează cu eficiență slabă din cauza:**
 - **Prioritizării deficitare a lucrărilor de investiții publice**
 - **Eficienței reduse în utilizarea alocațiilor pentru cheltuieli de capital, ca efect al nerespectării prevederilor și procedurilor legale**

Curentul convențional de gândire economică definește dezvoltarea unui stat prin capacitatea economiei de a genera un nivel înalt de venit pe locuitor

- **Din perspectiva unei țări în curs de dezvoltare, realizarea unui nivel înalt al venitului pe locuitor presupune un proces sustenabil de convergență economică**
 - **respectiv un ritm al creșterii economice mai ridicat decât cel al statelor aflate deja în categoria celor dezvoltate**
- **Susținerea unui asemenea avans alert pe termen lung, în contextul globalizării actuale, presupune sporirea corespunzătoare a PIB potențial → recuperarea decalajelor în condiții de macrostabilitate → acumulare continuă de capital bănesc și uman, îmbunătățirea productivității multifactoriale și, implicit, sporirea competitivității**
 - **pe baza asigurării unei competiții corecte, a stimulării inovării, a funcționării unor instituții solide, dezvoltării infrastructurii, ridicării calificării forței de muncă, îmbunătățirii sistemului de sănătate etc.**
- **Sustenabilitatea socială este presupusă ca fiind implicită, în condițiile asumării ipotezei fenomenului de *trickle down* → distribuția generalizată a bunăstării, fără intervenția autorităților**

Potrivit abordării convenționale, România se încadrează în categoria statelor cu nivel de dezvoltare mediu-ridicat

Evoluția venitului național brut pe locuitor

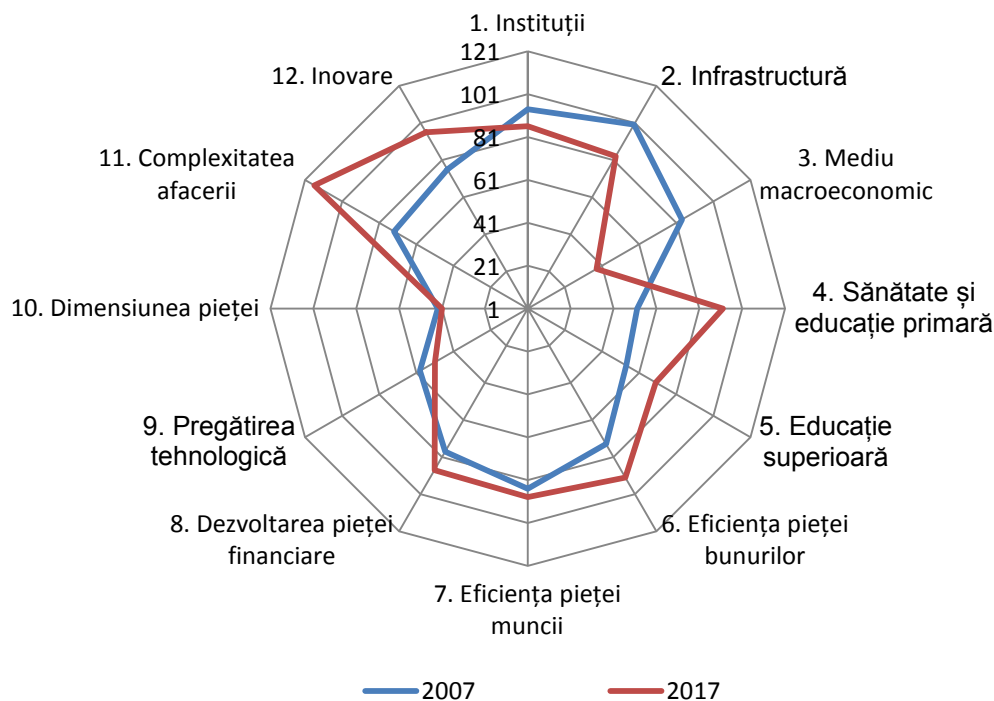
Sursa : Banca Mondială

* conform metodologiei Atlas, care presupune conversia din monedă națională folosind o medie a cursului de schimb față de USD din precedenții doi ani, ajustată cu diferențialul de inflație, pentru a se limita impactul fluctuațiilor cursurilor de schimb asupra indicatorului în cauză

- România a depășit pragul statelor cu nivel mediu-ridicat de dezvoltare, respectiv un VNB pe locuitor mai mare de 4.000 USD (locul 83 în lume) potrivit metodei Băncii Mondiale, în anul 2006
- Acest indicator a ajuns, în anul 2016, la aproximativ 9.500 USD (locul 58), respectiv cu 2.500 USD mai puțin decât pragul aferent statelor dezvoltate (respectiv 12.000 USD)
 - Uniunea Europeană → VNB pe locuitor de 33.100 USD (România se află pe penultima poziție în cadrul UE, înaintea Bulgariei)
 - Progresul consistent înregistrat pe linia volumului activității economice a fost caracterizat de un grad relativ modest de incluziune
 - *“Multe dintre țările din Europa Centrală și de Est au ajuns, în prezent la un nivel mediu al veniturilor și trebuie să depășească problema capcanei venitului mediu”* (Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, noiembrie 2017)

În pofida avansului economic din ultimii ani, România nu este ocolită de riscul intrării în capcana venitului mediu din cauza involuției înregistrate la o serie de indicatori de competitivitate

Locurile ocupate de România conform indicelui de competitivitate globală

Notă: o apropiere de centru denotă o poziție mai favorabilă.

Sursa: Forumul Economic Mondial

- **complexitatea afacerii** → **-43 locuri**, respectiv regres de pe locul 73 în anul 2007 pe locul 116 în 2017;
- **sănătate și educație primară** → **-40 locuri**, respectiv de pe locul 52 în anul 2007 pe locul 92 în 2017
- **inovarea** → **-20 locuri**, de pe locul 76 pe locul 96;
- **eficiența pieței bunurilor** → **-18 locuri**, respectiv cădere de pe locul 74 pe locul 92;
- **educație superioară** → **-16 locuri**, de pe locul 54 pe locul 70

Pe acest fond, perspectivele continuării procesului de reducere a decalajelor față de statele dezvoltate prezintă incertitudini

- **Poziționarea României în planul competitivității generale (locul 68) este semnificativ mai slabă decât cea în clasamentul venitului pe locuitor (locul 58), deși cu 10 ani în urmă, în anul 2007, se înregistrau niveluri similare (74, respectiv 72)**
 - în timp ce la criteriul privind venitul național brut pe locuitor s-au câștigat, în ultimii 10 ani, 14 poziții, la nivelul indicelui de competitivitate globală s-a înregistrat un progres de numai 6 locuri (de pe locul 74 pe locul 68), susținut, în primul rând, de avansul în domeniul macrostabilității**
 - **alte evoluții favorabile au fost înregistrate în planul calității infrastructurii (+17 locuri, de la 100 la 83) și întăririi instituțiilor (+8 locuri, de la 94 la 86), însă performanța rămâne scăzută la aceste criterii, în ultimii 10 ani**
- **De altfel, experiența internațională, din ultima jumătate de secol, indică o probabilitate de reușită relativ redusă a depășirii problemei capcanei venitului mediu, numai câteva state emergente progresând, în mod durabil, din această categorie, în grupul țărilor dezvoltate**
 - Italia, Spania, Coreea de Sud, Japonia, Singapore, Taiwan**

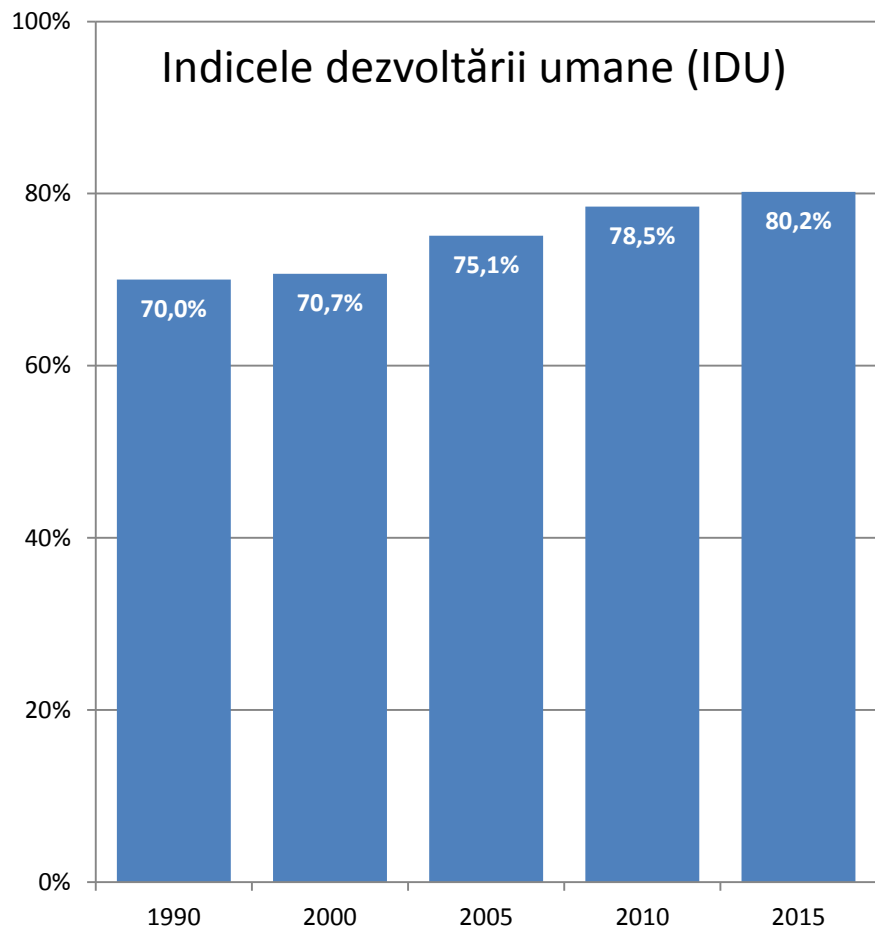
Abordările neconvenționale contestă acuratețea metodei venitului pe locuitor de a surprinde toate dimensiunile dezvoltării

- **Există o discrepanță între indicatorii economici uzuali, precum PIB pe locuitor, pe de o parte, și bunăstarea și progresul social, pe de altă parte, iar aceasta pare să se accentueze (Stiglitz et al., 2009)**
 - **concentrarea asupra creșterii PIB a contribuit la ecranarea problemelor create de acumularea datoriei, înainte de criza financiară din 2008**
- **Situația locativă, locurile de muncă, sănătatea, educația, mediul, satisfacția vieții, siguranța și echilibrul dintre muncă și viață personală sunt considerate, în abordările neconvenționale, repere importante în măsurarea nivelului de dezvoltare a unui stat**

Soluțiile adoptate de importante instituții internaționale au vizat completarea metodologiei convenționale cu unele criterii suplimentare

- **Indicator compozit**
 - **Organizația Națiunilor Unite → Indicele dezvoltării umane (IDU), determinat pe baza speranței de viață și nivelului de educație, alături de venitul pe locuitor**
 - **valori cuprinse între 0 și 1; un stat este considerat dezvoltat dacă nivelul IDU depășește valoarea de 80%;**
 - **folosește media geometrică drept metodă de agregare;**
- **Set de indicatori complementari, fără mecanism de agregare**
 - **Comisia Europeană → nu orice spor al creșterii economice aduce dezvoltare pe termen lung → creșterea economică trebuie să fie echilibrată, incluzivă, prietenoasă cu mediul înconjurător și inteligentă → 100 de indicatori ai dezvoltării sustenabile grupați în 17 categorii**

Deși, potrivit metodologiei ONU, România a depășit, în anul 2015, pragul pentru state dezvoltate, doar la criteriul privind speranța de viață s-a trecut peste nivelul de 80%

Sursa : Raport ONU privind dezvoltarea umană 2016

- Valoarea indicatorului de profil (IDU) înregistrată de România a fost în anul 2015 de **80,2%** (locul 50 în lume), respectiv cu **0,2 pp** peste pragul de 80% care definește statele dezvoltate
 - Speranța de viață → **84,4%**
 - Educație → **76,9%**
 - Venit mediu pe locuitor → **79,6%**
- În anul 2000, valoarea IDU era de **70,7%**, respectiv cu **9,5 pp** mai scăzută decât în anul în 2015
- Primele locuri în UE în 2015 (nivel mediu de **90,2%**):
 - Germania → **92,6%** (+ **7,1 pp**, de la 85,5% în 2000)
 - Danemarca → **92,6%** (+**6,4 pp**, de la 86,2% în 2000)
 - Olanda → **92,4%** (+**4,7 pp** de la 87,7% în 2000)
 - Suedia → **91,3%** (+**1,6 pp**, de la 89,7% în 2000)

Din perspectiva indicatorilor de dezvoltare sustenabilă utilizați de Comisia Europeană, România prezintă încă deficiențe la condițiile de bază (1)

• Deși s-au înregistrat progrese considerabile, România se situează pe ultimele locuri ale clasamentului european referitor la diverse aspecte privind riscul de sărăcie și sistemul de sănătate:

- 24% din populație trăiește într-o stare **severă de sărăcie** (-14 pp față de 2007), triplu față de media UE (8%) → locul 27
- **speranța de viață** la naștere este de 75 ani (de la 71 ani în 2000), față de 81 ani în UE → locul 27

Categorie	Indicator al dezvoltării –selecție–	Ultima data diponibilă (1)			Perioada anterioară	Evoluție*
		România	Media UE	Loc/UE 28		
1. Riscul de sărăcie	Populație într-o stare severă de sărăcie (2)	24%	8%	27	38%	↗
	Populație care trăiește într-o locuință cu acoperiș, pereți, fundație sau podea deteriorate (2)	13%	15%	11	30%	↗
2. Sănătate și stare de bine	Speranța de viață la naștere (număr ani) (3)	75	81	27	71	↗
	Rata obezității (4)	9%	16%	1	8%	↘

* Săgeata în sus indică o evoluție favorabilă; Săgeata în jos indică o evoluție nefavorabilă

Note: 1) în general, ultima dată disponibilă vizează anul 2015 sau 2016; 2) anul de comparație este 2007; 3) anul de comparație este 2000; 4) anul de comparație este 2008

Sursa: Eurostat, Dezvoltarea sustenabilă în Uniunea Europeană, 2017

• Situații mai bune comparativ cu media UE înregistrăm la:

- rata mai redusă a **obezității** (9% față de 16% media celorlalte state membre) → primul loc din UE
- **spațiile de locuit** (13% din populația din România trăiește într-o locuință deteriorată, comparativ cu o medie de 15%) → locul 11

Din perspectiva indicatorilor de dezvoltare sustenabilă utilizați de Comisia Europeană, România prezintă încă deficiențe la condițiile de bază (2)

- Sistemul de educație din România prezintă probleme serioase:
 - **abandonul școlar timpuriu**, deși în scădere (de la 23% în 2000, la 19% în 2016), se menține peste media UE (11%) → locul 26
 - **39% din populație are deficiențe în citire**, aproape dublu față de celelalte state UE (cu o medie de 20%) → locul 27
 - România ocupă ultimul loc din UE în ceea ce privește **educația terțiară și participarea adulților la învățare**

Categorie	Indicator al dezvoltării –selecție–	Ultima data disponibilă (1)			Perioada anterioară	Evoluție*
		România	Media Loc/ UE	UE 28		
3. Educație	Abandonul școlar timpuriu (3)	19%	11%	26	23%	↗
	Deficiențe în citire (3)	39%	20%	27	41%	↗
	Educație terțiară (3)	26%	39%	28	9%	↗
	Participarea adulților la învățare(3)	1,2%	11%	28	0,9%	↗
4. Salubritate	Populație fără baie, duș sau toaletă în interiorul locuinței (2)	31%	2%	28	42%	↗

* Săgeata în sus indică o evoluție favorabilă; Săgeata în jos indică o evoluție nefavorabilă

Note: 1) în general, ultima dată disponibilă vizează anul 2015 sau 2016; 2) anul de comparație este 2007; 3) anul de comparație este 2000

Sursa: Eurostat, Dezvoltarea sustenabilă în Uniunea Europeană, 2017

- **Ponderea populației fără condiții minime sanitare în interiorul locuinței s-a redus în ultimii ani (la 31% în 2015, de la 42% în 2007, respectiv -11pp) dar rămâne cea mai ridicată din UE → locul 28**

Și la alți piloni importanți de care depinde dezvoltarea economică sunt înregistrate probleme (1)

Categorie	Indicator al dezvoltării –selecție–	Ultima data disponibilă (1)			Perioada anterioară	Evoluție*
		România	Media Loc/ UE	UE 28		
5. Acces la energie	Populație care nu poate asigura un nivel adecvat al căldurii în locuință (2)	13%	9%	20	33%	↗
6. Condiții de muncă decente	Tineri fără loc de muncă, neincluși în forme de învățământ sau training (3)	20%	14%	25	21%	↗
	Populație inactivă din cauza responsabilităților de îngrijire a familiei (3)	22%	21%	17	13%	↘
	Accidente fatale la locul de muncă (persoane la 100 mii angajați) (3)	5,6	1,8	28	8	↗

• În pofida evoluției favorabile, România se află pe poziții inferioare celorlalte țări europene privind:

- **accesul la energie** (13% din populație nu poate asigura un nivel adecvat al căldurii în locuință, față de 9% media UE) → locul 20
- **ponderea tinerilor fără loc de muncă, neincluși în forme de învățământ sau training** (20% comparativ cu 14%, media celorlalte state) → locul 25
- **numărul accidentelor fatale la locul de muncă** (5,6 persoane la 100 mii angajați, față de 1,8 în UE) → locul 28

* Săgeata în sus indică o evoluție favorabilă; Săgeata în jos indică o evoluție nefavorabilă

Note: 1) în general, ultima dată disponibilă vizează anul 2015 sau 2016; 2) anul de comparație este 2007; 3) anul de comparație este 2000

Sursa: Eurostat, Dezvoltarea sustenabilă în Uniunea Europeană, 2017

- **O evoluție nefavorabilă prezintă rata de inactivitate din cauza responsabilităților de îngrijire a familiei, care a crescut de la 13% în anul 2000 la 22% în 2016, față de 21% media UE → locul 17**

Și la alți piloni importanți de care depinde dezvoltarea economică sunt înregistrate probleme (2)

- Gradul de ocupare în industriile cu grad tehnologic mediu-ridicat și ridicat și în serviciile cu un grad sporit de cunoaștere rămâne mult sub media europeană (28% față de 46% în 2016) → locul 28

Categorie	Indicator al dezvoltării –selecție–	Ultima data disponibilă (1)			Perioada anterioară	Evoluție*
		România	Media Loc/UE	UE 28		
7. Industrie, inovație și infrastructură	Ocuparea în industriile cu grad tehnologic mediu-ridicat și ridicat și în serviciile cu un grad ridicat de cunoaștere (4)	28%	46%	28	24%	↗
8. Inegalitate	Coeficientul Gini pentru venitul disponibil (3)	37	31	27	29	↘
	Ponderea în total venituri a celor mai săraci 40% cetățeni (2)	17%	21%	28	17%	↗

- Nivelul inegalității veniturilor se situează la una dintre cele mai ridicate cote din UE:
 - ponderea în venituri a celor mai săraci 40% cetățeni este de doar 17% în România, cu 4pp mai puțin decât media UE (21%) → locul 28
 - coeficientul Gini aferent venitului disponibil a urcat la 37 în 2015 (de la 29 în 2000), peste media europeană de 31 → România ocupă locul 27 conform acestui indicator

* Săgeata în sus indică o evoluție favorabilă; Săgeata în jos indică o evoluție nefavorabilă
 Note: 1) în general, ultima dată disponibilă vizează anul 2015 sau 2016; 2) anul de comparație este 2007; 3) anul de comparație este 2000; 4) anul de comparație este 2008
 Sursa: Eurostat, Dezvoltarea sustenabilă în Uniunea Europeană, 2017

Sustenabilitatea locativă și responsabilitatea comportamentului de producție și consum sunt relativ reduse

Categorie	Indicator al dezvoltării –selecție–	Ultima data disponibilă (1)			Perioada anterioară	Evoluție*
		România	Media Loc/UE	UE 28		
9. Orașe și comunități sustenabile	Rata de supra-aglomerare (2)	50%	17%	28	56%	↗
	Populație care raportează incidența violenței, vandalismului în zona de viață(2)	13%	14%	20	15%	↗
	Dificultatea în accesarea transportului public (% mare sau foarte mare), 2012	24%	20%	21	NA	NA
	Rata de reciclare a deșeurilor municipale (2)	13%	45%	27	0%	↗
10. Consum și producție responsabilă	Deșeuri, exceptând deșeurile minerale majore (kg per capita) (5)	1037	1716	5	2311	↗
	Rata de reciclare și depozitare a deșeurilor, exceptând deșeurile minerale majore (rata de recuperare) (6)	32%	55%	24	33%	↘

- Orașele și comunitățile din România prezintă deficiențe majore referitoare la
 - *rata de supra-aglomerare a locuințelor* → locul 28
 - *incidența violenței* → locul 20
 - *accesul dificil la transportul public* → locul 21
 - *rata de reciclare a deșeurilor municipale* → locul 27
- Deși volumul deșeurilor este mai redus decât media europeană (1 tonă pe cap de locuitor, față de 1,7, respectiv locul 5 din UE), *rata de recuperare a deșeurilor* este semnificativ mai scăzută (32% față de 55% → locul 24).

* Săgeata în sus indică o evoluție favorabilă; Săgeata în jos indică o evoluție nefavorabilă
 Note: 1) în general, ultima dată disponibilă vizează anul 2015 sau 2016; 2) anul de comparație este 2007; 5) anul de comparație este 2006; 6) anul de comparație este 2011
 Sursa: Eurostat, Dezvoltarea sustenabilă în Uniunea Europeană, 2017

Remarci finale (1)

- **Constatările prezentate reflectă faptul că dezvoltarea economico-socială a României este mai lentă decât creșterea economică, evoluțiile macroeconomice favorabile pe ansamblu din ultimii ani nefiind resimțite decât parțial în creșterea nivelului de trai al populației și în îmbunătățirea competitivității economiei**
- **Aceasta, deoarece volumul capitalului din economie nu este adecvat, iar sectorul firmelor prezintă vulnerabilități structurale îngrijorătoare**
 - **Viteza și consistența procesului de convergență reală depind, în proporție covârșitoare, de performanțele economiei reale**
 - **În economiile confruntate cu o dinamică slabă a ofertei de muncă, așa cum este cazul României, factorul capital are contribuția determinantă (direct sau indirect, prin intermediul factorului total de productivitate) la sporirea PIB potențial → contribuția medie a factorului muncă la creșterea potențială a fost de -1pp în perioada 2000-2016**

Remarci finale (2)

- **Inițiativa antreprenorială din România este redusă**
 - sectorul companiilor este slab dezvoltat raportat la dimensiunile pieței autohtone și comparativ cu celelalte țări europene foste socialiste → 2,2 IMM la suta de locuitori, față de media UE de 4,5 firme și 9,4 unități în Cehia; 7,5 în Slovacia; 6,4 în Slovenia; 5,4 în Lituania; 5,3 în Ungaria; 5,2 în Letonia; 4,4 în Bulgaria; 4,1 în Polonia etc.
- **Sectorul firmelor din România este dominat de întreprinderile de mici dimensiuni, multe dintre acestea având probleme serioase privind capitalizarea**
 - 44% nu respectă cerințele legale privind capitalizarea (276,5 mii companii au nivelul capitalului propriu sub jumătate din capitalul social subscris vărsat)
 - 42% au capitaluri proprii negative (268,5 mii firme au datorii mai mari decât activele totale)
- **Un cadru legislativ ferm este cea mai eficientă modalitate de a asigura disciplina de plată, agenții economici având, deseori, nevoie de un “ghiont” pentru un autocontrol mai ridicat, așa cum a arătat Richard Thaler, câștigătorul premiului Nobel pentru economie în anul 2017**

Remarci finale (3)

- Pe lângă racordarea legislației economice din România la practicile țărilor europene avansate, se impune existența în societate a unei comunități morale puternice, în cadrul căreia piața liberă, care stimulează acțiunea individuală, poate să funcționeze cu eficiență ridicată (Akerlof și Shiller, 2016)
- Dezvoltarea economică nu este un cadou. Aceasta se obține prin acțiunea combinată a inițiativei private și a politicilor publice ale statului
 - Existența unor instituții puternice este cel mai bun indicator al dezvoltării structurale și al capacității unei națiuni de a crea bunăstare pe termen lung (Isărescu, 2016)
- Asigurarea macrostabilității, pe măsură ce economia recupera din decalajul față de statele dezvoltate, a reprezentat o provocare majoră în România (2004-2008) → menținerea tendinței de creștere a PIB și VNB pe locuitor a fost afectată de acumularea dezechilibrelor macroeconomice, care au fost amplificate de politici pro-ciclice în domeniul fiscal și al veniturilor
 - Există rezerve de ameliorare a sistemului și mecanismelor fiscale pentru îmbunătățirea așezării sarcinii fiscale în raport cu puterea contributivă și creșterea gradului de colectare a veniturilor cuvenite bugetului

Remarci finale (4)

- **Se impune subliniat faptul că noțiunea sustenabilitate trebuie să se refere nu numai la aspectele economice și financiare, ci și la criteriul social**
 - **de altfel, dezvoltarea presupune, în prealabil, formularea unui proiect social (Golding, 2016)**
- **Oportunitatea reprezentată de fondurile europene, care reprezintă un vehicul important de dezvoltare și modernizare a țării și apropiere de statele europene avansate economic, a fost insuficient valorificată**
 - **Fondurile europene utilizate de România s-au regăsit într-un grad redus în formarea brută de capital fix și, într-o și mai mică proporție, în cadrul economiei private (iar la nivelul acesteia într-un quantum redus în industrie, transporturi și construcții)**
 - **Majoritatea fondurilor europene utilizate în România au finanțat cheltuieli curente pentru realizarea proiectelor, constând în salarii, precum și în achiziția unor bunuri și servicii**

Remarci finale (5)

- Calitatea și eficiența scăzute ale politicilor publice din România s-au reflectat în ritmul lent de îmbunătățire a infrastructurii, dispersia ridicată a veniturilor în societate, deteriorarea calității sistemelor de sănătate și de educație

- Evaluarea nivelului de dezvoltare a României este mai apropiată de rezultatele metodologiilor Comisiei Europene și, respectiv, Băncii Mondiale, decât de modelul Organizației Națiunilor Unite, care ne include, deja, în mod nerealist, în categoria statelor dezvoltate

- Indicatorii care reflectă nu numai crearea PIB, ci și repartizarea eficace a acestuia pentru sporirea nivelului de trai al cetățenilor (salarii, sănătate, educație, infrastructură, inovare), sunt cei mai adecvați pentru a evalua corespunzător nivelul dezvoltării unei țări

Vă mulțumesc pentru atenție!